

Universul Literar

DE ANUL NOU

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Obiceiuri cari dispar..

„Să fie de bine, la mic și la mare....”

Gânduri de Anul Nou

În inima căminului vreau s'ajungă gândurile mele. Familia este celula socială a țării și în ea stă liniștea și gloria pământului.

Dacă se răspândesc gânduri bune, trainice, sănătoase în cămin, toate vor merge bine nu numai în cuprinsul familiar, dar și în casa cea mare, adăpostul țării întregi.

Să stea bătrânii de vorbă cu tinerii asupra rosturilor de azi, să le dea îndemnuri potrivite grijilor de acum, să le arate ce-au făcut generațiile trecute pentru pregătirea zilelor noastre.

Să se întrebe fiecare de pricina răului actual, atât de nepotrivit cu starea de înflorire în care ar fi logic să ne găsim, și poate că răspunsul la această întrebare va cuprinde și mijloacele de îndreptare.

În tot cazul, suntem în plină criză sufletească și morală. Acestei crize îi datorim neajunsurile de astăzi în toate domeniile.

Pe această cale câtă să îndreptăm spiritele în cel mai scurt timp. Să fa-

cem educațiunea sufletului, disciplina spiritului și înălțarea omului spre orizonturi mai senine.

Ne ucide realismul sălbatec al ceasului de acum. Fiecare pentru sine, chiar de-ar pieri ceilalți. Nimeni nu se mai gândește că prin soldaritatea tuturor se poate chezașui mulțumirea fiecărui părtaș al societății.

Mai multă demnitate idealistă, mai mult respect de munca și inteligența aproapelui, mai multă iubire — iubirea, evanghelia lui Isus — între cei cari sunt zidiți, cum spune Biblia, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Iată ce ar fi să aducă anul ce vine. Aceasta e urarea, lamură de suflet, ce o facem celor cari ne citesc cu drag. Numai astfel poate crește și înflori neamul nostru, prin înțelegerea tuturor, prin solidaritatea iubirei prin vrednică muncă și înalte virtuți.

În acest credo, salutăm cu drag pe toți și le spunem cinstit românește: *La mulți ani !...*

L. I.

Văzute și auzite

Un cadou imperios

La ziua ei onomastică, la aniversarea nașterii, la Mărțișor, la Anul Nou, în toate împrejurările fericite din timpul anului, Didi găsea pe masa de noapte, când deschidea ochii, un dar frumos și de valoare.

Monete de aur cu pietre scumpe, ceasornic Longines la brățară, broșe și inele, cercei și statuete, lucruri fin ciselate, formau o adevărată colecție, reprezentând astăzi o avere.

Dar dacă bucuria cu care ea le primea, era fără margini, bucuria cu care Ghițică îi le oferea avea o margine — și anume acolo de unde țâșnea gândul care-i stetea totdeauna pe buze:

— Adică de ce nu mi-ai face și tu un cadou ?... Nu e vorba de obiect, ci de atenție... Poate să nu coste nici un ban și totuși să fie neprețuit pentru mine....

Așa cugeta de câte ori îi dădea ei câte ceva de valoare, dar se ferea în totdeauna să îi spună, ca să n-îi displace, căci — continua el să cugete — ori ce mi-ar da după ce-i voi mărturisi mahnirea mea, nu va face nici o ceapă degerată.

Cu speranța că va veni o zi când atenția lui Didi se va deștepta din această amorțeală, el sporea colecția prețioasă a soției sale la fiecă dată însemnată.

Odată Ghițică primește vizita unui locotenent de cavalerie, văr al nevestii, venit nu atâta ca să-i prezinte omagii, cât ca să se plângă că a fost mutat

din provincie în București, și nu găsește cameră mobilată fără chirie mai mare de cât solda.

Emoționată de astă expunere, Didi se așază pe genunchii lui Ghițică și îl mângâie.

— Dacă te-ai fi bărbierit azi, te-aș fi sărutat și te-aș fi rugat să-i dăm lui Coti camera dela etaj.... Tot stă goală... El e vesel și ne va distra... Facem și un act de umanitate.

Ghițică dete din cap afirmativ.

— Ei, uite am să te sărut și nebărbierit, ciripi dânsa; e cel mai frumos cadou ce puteai să-mi faci de Anul Nou care s'apropie.

Și bătându-l cu degetul pe vârful nasului, adăogă:

— Am să-ți fac și eu fie unul.

Ghițică se iluminează... Visa ori nu ?... Iată mult dorita atenție !... Așa dar, Didi pătrunsese în inima lui !...

— Coti, hai să eșim ca să cumpărăm ceva pentru Ghițică... Ai văzut ce drăguț a fost ?... Tu rămâi acasă, ca să nu vezi ce-ți luăm... Vreau să fie în adevăr o surpriză...

Pe când Ghițică s'apropia de gura sobei cu tabacheră deschisă și cu ochii pe „Intâmplările din Capitală” Didi, ca să n'alunece, oferea brațul lui Coti și Coti, ca să n'o scape, a strângea bine.

Au colindat multe magazine, dar nicăeri n'au găsit un lucru potrivit, care să facă plăcere și, în definitiv, să reprezinte ceva, să aibă un rost, căci și obiectele au sufletul lor.

Iată însă că tocmai atunci când des-nădăjduseră să găsească ce căutau, se opresc brusc în fața unei vitrine, se privesc și-și zâmbesc satisfăcuți.

— Il luăm ?

— De sigur.

Dau prețul, iau obiectul, coboară acasă triumfători din trăsură și întind pachetul lui Ghițică, nerăbdător să-și vadă cadoul.

— E tocmai ce-ți trebuia... Tot ce veam locul gol din antreu... O să mergă de minune.

Ghițică trase din hârtie un admirabil cuer format din două imense coarne de cerb.

— Sărută-mă ! îi zise Didi.

Coti stetea de o parte, nevoind, în modestia lui, să revendice o parte prea mare în această fericită inspirație.

Ghițică își îmbrățișă nevasta, puse cuerul pe masă și până seara târziu, nu-și mai luă ochii dela coarnele acelea, cari i se păreau că se măresc din ce în ce și s'apropie tot mai mult.

Don José

De Anul Nou

La 12 noaptea fiecare om care se se respectă și are o armă de foc în casă se duce în mijlocul curții ca să tragă câteva focuri în vânt în contra anului vechiu, probabil, pentru pagubele ce în făcut.

— Tot la 12 noaptea în fiecare casă stăpânul declară greva generală a luminei pentru un minut, în care timp invitații se cred obligați să cânte.

— În unele case, tot la această oră se mai obișnuiește ca stăpânul să deschidă ușa și cu o mătură în mână să curețe pe întuneric un praf imaginat.

— Masa care se întinde dela această oră în sus este încărcată cu cele mai consistente și mai rafinate bucate. Printre ele trebuie să se găsească neapărat una ce se numește plăcintă.

— Plăcinta este numai un pretext pentru răvașe.

Cei lacomi pretind că răvașele sunt un pretext pentru plăcintă.

— Toți conmesenii sunt obligați să plece acasă la ziua, bolnavi pentru zile.

Sonetele iabirii¹⁾

DE LEONTIN ILIESCU

XVII

*Din negura de vremuri luminos
Tu te desprinzi ca ziua de 'ntinerie...
Vei fi și tu, an nou, un vis himeric
Sau ești visatul lumii Făt-Frumos?*

*Smerit stă omul astăzi și fricos
Să nu-l mai soarb'ăcelaș val isteric
Ce-a dat planetei chipul cadaveric
Al geniului durerii nemilos...*

*Să fii tu crainic de-atte rele încă
Sau cântec vestitor de primăvară,
Mai limpede ca un izvor din stâncă?*

*Ne urci pe piscuri de 'mplinite visuri
Sau ne arunci, cu ironie — amară,
In ale desnădejzii negre — abisuri?*

XVIII

*Priveste 'n urmă-i Janus și 'naintea
Cascadele de lucrimi și iluzii...
Contemplă capul mitic al Meduzii
Că'n loc de cuiburi ne-a zidit morminte?*

*Sau din Istorie vrea săalunge cruzii
Semănături de ură fără minte,
Să ne redea lumină păcii sfinte
Mai dulce decât cărutarea muzii?*

*Desprinde-te, an nou, senin din hoos
Și-alungă de pe-al lumii cer furtuna
Că prea ne arde setea de repaos!...*

*Prea sângerăm în purpură de-apus
Și-abia de mai putem răbda cumuna
De mărăcini a blândului Isus!...*

1) Vezi numărul precedent.

Timpul și urările de Anul Nou

Cum totul e relativ în lume și timpul e relativ. Dacă ar exista în univers un punct absolut fix, în cazul acesta tot ce s-ar raporta dela acest punct fix la restul universului, ca mișcare, ca transformare de energie, cu alte cuvinte ca fenomene universale, ar putea fi cu înlesnire traduse în legi rigurose exacte.

Calendarul înregistrează anul 1924, care ar stabili o epocă a umanității, dela apariția doctrinei creștine și până azi. Ce înseamnă această epocă în viața universală? Un incident neînsemnat. Nici în raport cu viața umanității, timpul presupus măsurat exact, nu înseamnă mare lucru, de oarece, acum câteva luni o misiune de savanți, a descoperit în munții Tibetului din Asia centrală, un ou de dinosaur, care, după calculele făcute de geologii, membri în acea misiune, trebuie să dateze de aproape 10 milioane de ani. Fără îndoială că acest strămoș venerabil al tuturor ouălor, a fost găsit pietrificat și din stratificația lui s-a putut stabili aproximativ epoca apariției sale. Zece milioane de ani reprezintă ceva în existența viețuitoarelor. Dacă ne gândim câte schimbări s-au produs pe suprafața globului

nostru în acest interval de timp, ne vom da seama că cei 1924 socotiți dela Iisus Christos până în zilele noastre nu poate să ne înspăimânte. Vârsta oului de dinosaur, adică de când a apărut și până a fost descoperit, reprezintă un incident neînsemnat dacă, prin imaginație, presupunem infinită viața universului.

Sunt apoi viețuitoare, în zilele noastre, care trăesc un cias, sau două. Efemera, abia eșită din larvă, zboară maximum 60 de minute și apoi moare. Din punctul nostru de vedere scurtele timp rezervat existenței acestei efemere ni se pare neșpus de mic. Ce rost are viața efemerei, dacă ea nu se bucură de facultățile sale viabile, de cât 60 de minute, adică timpul necesar ca un tren accelerat să parcurgă o distanță de 60 km.? Raționamentul acesta, admitând că ar fi un raționament, e fals, de oarece raportăm cele 60 de minute de existență a efemerei la 60 de minute de existență a unui om. Viața efemerei, poate să fie tot atât de lungă și obositoare, ca și a noastră, dacă am putea să ne închipuim ce concepție poate să aibă efemera de fenomenele fizice. Viața animalelor e prea puțin cunoscută și noi că-

dem în greșala de a stabili comparațiuni, bazate pe propriile noastre cunoștințe, senzații și impresii.

Astfel, un cal, din cauza conformației ochilor săi, vede în mare toate obiectele și viețuitoarele. De aceea calul poate fi ușor stăpânit și condus chiar de un copil.

Dacă această viețuitoare ar vedea omul așa cum îl vedem noi, cu ochii noștri, de sigur că el nu s-ar supune ordinului vizitiului, ar opune o îndârjită rezistență.

Animalele mici, de obicei, au conformația ochilor în așa fel, în cât privirea lor e mai pătrunzătoare. Pisica vede foarte bine noaptea. Iată cât de „relative” sunt funcțiunile organice ale viețuitoarelor. Dar, timpul care, nu e de cât ceva convențional.

Din punctul de vedere practic se stabilesc raporturi între noi și lumea exterioară și tocmai aceste raporturi guvernează lumea noastră de pigmei. Legănați de înșelătoare iluziuni, oamenii cred că seurgrea timpului e ceva „material”. Ziua și noaptea cele patru sau două anotimpuri — după zone — tinerețea și bătrânețea: nașterea și moartea, marchează scurgerea „materială” a timpului! Care poate fi adevărul absolut? Nu se poate ști, de oarece nu există teoretic aceste nici un punct nemișcat în spațiul sideral.

Convențional suntem în anul 1924. Imaginația noastră brodează speranțe frumoase pentru noul an în care am intrat, în ce privește posibilitățile de a înduleci și poetiza viața...

Iată un moment impresionant în viața noastră. De aceea încercăm să înlăturăm misterul existenței și să-i furăm secretul fericirii prin inofensive urări. Nu urăm fericire tuturor de anul nou, ca și când am fi zei, ca și când am fi depozitarii acestei fericiri?

În ziua anului nou toți jucăm rolul zeului atotputernic, care împarte cu generozitate cele mai seducătoare promisiuni de fericire... E o manifestație nobilă aceasta, dar și o manifestație revoluționară. Omul îndrăznește odată pe an să fie directorul propriului său destin.

R. Seisănu

Medicul cartofor

— Anecdotală —

*Un ilustru medic, care
Are-al cărților nărav,
Fu chemat, cu grabă mare,
Să 'ngrijească p'un bolnav.
Li va pulsul, cum sosește:
— Unu, doi, trei, clar, precis.
Ei bătaia-i socotește
Cu ceasornicul deschis.
Numărând, 'naintea trece,
Apoi zice mai cu glas,
După ce a ajuns la zece:
„Valet, damă, rigă, as”...*

N. TING

ANUL NOU

Un an nou, în vremea veche, un an nou iarăși apare
Salutat cu pompă mare și încriș în calendare;
Iar apare să repete tot ce-a fost și în trecut:
Rele multe și de bine numai câte un minut;
Iar apare ca, la vară, să ne coacă în călduri,
Deschizând drum asprei ierne cu-ale ei degerături;
Invărtind cercul cu zile trecătoare, luminoase
Case 'n doliu de negreala nopților întunecoase;
Iar apare să ne-arate uimitoarele minuni,
Căptușite cu iluzii, împletite cu mincuni;
Iar apare să ne-arate anul pururi rătăcit,
Călcând drumurile vieții cu gând strâmb, cu pas greșit;
Iar apare, panorama neschimbată să ne-arate
A vieții tichită cum e de fatalitate.
Tot mereu aceleași lucruri, în etern neschimbătoare
Peste cari însă speranța se înalță simbitoare.
Incălzit de desfătarea ce-animează pe ori cine,
Strig și eu cu toți, în fine, la mulți ani cu spor cu bine!

N. Ține

Constatari de sărbători

Copiii de astăzi nu mai cred în sur-
pranatural. Cine n'a avut ocazia să
observe acest lucru?

Deună zi, am spus copilului meu,
în vârstă de 7 ani:

— Dacă ai să fii cuminte, Moș Cră-
ciun îți va aduce jucării frumoase.

— Unde are magazinul moș Cră-
ciun, pe calea Victoriei, sau în Lips-
cani? îmi răspunde el, malițios.

Ce am mai putut spune?

I-am promis, consternat, că îl voi
lua cu mine în târg să-și aleagă el ju-
căriile și bine înțeles, nu am mai scos
o vorbă despre pârdașnicul moșneag.

Astăzi, în locul smeilor, fețelor fru-
moși și balaurilor din povești, pe co-
pii îi atrag detectivii pe pânză sau
pe hârtie.

Știu bine că în vremea când la ma-
gazinele de jucării se vând aparate de
telegrafie fără fir și cinematografe
pentru ei, minunea științifică e mai
atrăgătoare și are mai mult prestigiu
de cât minunea legendară. Nouii edu-
catori pretind că trebuie să se scoată
cu desăvârșire din educația copiilor
tot ceea ce experiența nu poate con-
trola.

Iluziunile trebuiesc înlăturate.

E curios însă faptul că pe măsură ce
bieților copii li se răpește din ce în ce
mai mult această posibilitate de fer-
cire pe care o constituie iluzia, mulți
oameni adulți au început mai mult ca
ori când să se ocupe de spiritism, su-
perstiții, magie albă sau colorată,
sau de mai știu eu ce năsbătii copilă-
rești.

Copilul nu mai crede în moș Cră-
ciun dar mama lui se duce în fiecare
lună la celebra ghicitoare cehoslova-
că, desvăluitoare de taine și prezică-
toarea de evenimente ce nu se întâm-
plă niciodată.

Copilul nu crede în zânele binefăcă-
toare — ceri aduc minunate jucării pe
coșul sobei și nici nu-și mai pierde
vremea să vadă dacă în noaptea de
Anul nou se deschide cerul... în
schimb adesea tatăl e membru în

cinci societăți spiritiste, ocultiste,
masonice, sau alt-fel, ese din casă nu
mai cu piciorul drept, tae „barba”
preoșilor ceri es în cale, se bucură
dacă Iulișca îi ese înainte cu găleata
de apă plină, e sigur că va lua parale
dacă Azor face necuvințe în fața lui
sau, în fine, e toată ziua indispus
dacă a visat că i-a căzut un dinte.

Și este o nenorocire acest lucru.
Căci dacă azi copiii noștri nu mai
cred în nimic pericolul nu e așa de
mare ca atunci când oamenii mari,
neglijează realitatea pentru ficțiuni
periculoase și lor, și societății în mij-
locul căreia se află.

Gilly

Cronica feminină

Politica femeii

de Henrieta V. Gavrilăscu, avocat

Vorbind despre politica femeii, nu
vreau să fixez cadrul, în care se vor
mișca femeile după dobândirea drep-
turilor politice; vreau însă să vor-
besc despre o politică mult mai lar-
gă, pe care bunele românce sunt ob-
ligate s'o facă și astăzi, înaintea de
dobândirea acestor drepturi.

Căoi femeile românce, chiar dela
începutul celor dintâi încercări ale
statului român, au făcut politică.
Stând la războia, unde țeseau pânza
fină, ca ața de păinjen, cu sufletul e-
rau la războiul pe care soții și fecio-
rii lor îl purtau eu dușmanii țării,
pentru paza sfântului ogor și a nea-
mului.

Și cine altele decât ele îi încurajau,
când plecau la luptă? Și cine altele
decât ele, îi împingeau chiar la luptă,
să învingă sau să moară?

Și cine altele, decât mamele adu-
ceau și aduc sublime exemple de pa-
triotism, când pe altarul patriei sa-
crifică, cu ochii strâși de durere, dar
cu multă resemnare, pe copilul lor,
odorul lor?

Cât de departe e această politică;

de politica strâmtă, ce încapă în ca-
drul unui partid?

Politica României de astăzi, trebuie
să fie o politică pusă numai în slujba
marilor principii naționale.

Scriind aceste rânduri, trebuie să
fac o mărturie: am fost una dintre
cele dintâi femei din țară, cari am
susținut, acum patru ani că este bine,
ca femeile, care vor și pot să se ma-
nifeste în viața politică, — să se în-
scrie în partidele politice existente,
chiar înainte de dobândirea dreptu-
lui de vot; desigur fiecare unde crede,
că va găsi un teren de lucru potrivit
cu principiile ei. Credem, că e bine
să începem o colaborare cu partidele
politice, ca să ne cunoaștem reciproc
și să știm, să ne prețuim.

Aceasta a fost numai o iluzie.

Căci experiența de atunci și până
astăzi mira dovedit că altă cale tre-
buie de urmat și că femeia care face
politică militantă de partid, în sta-
diul social actual, greșește.

Greșește întâi, prin faptul că-și ară-
tă simpatia, pe care până în ultimul
moment — adică până la dobândirea
dreptului de vot — este foarte nece-
sar și forate prudent, s'o fie ascunsă
în sufletul ei.

Greșește apoi, pentru că fără rost
și încercuște libertatea de acțiune.

Și greșește, prin faptul, că nu i se
dă atenția, ce o merită; căci bărba-
ților noștri politici li se pare, că încă
nu au nevoie de sprijinul politic al
femeii, oricât ar fi de capabilă.

Măine la urnă, situația va fi cu to-
tul alta! Bărbații noștri vor avea ne-
voia de votul nostru și mai cu seamă
de influența noastră.

— Și cred, că ziua acordării drep-
turilor politice, pentru femeia ro-
mâncă, nu este așa departe de cum o
doresc antifeministii; fiindcă, cu
toată opoziția acelor, ce vor ca fe-
mea să rămâie în starea, în care au
găsit-o zorile veacului al XX, femeia
româncă va trebui să dobândească
drepturile înscrise, în noua Consti-
tuție.

Și atunci se va vedea lupta pe care
partidele politice vor da-o, ca să aibă
în toate unghiurile țării, în mijlocul
lor, pe cele mai de seamă femei, pe
acelea cari au dat dovezi de: pricepe-
re, energie, muncă și caracter.

Atunci însă, se va ști, că toată aten-
țiunea bărbaților noștri politici, va
avea un interes egoist, care, dacă ar fi
fost manifestat înainte de dobândirea
dreptului de vot, ar fi avut altă va-
loare și un adânc refren în sufletele
noastre.

Deci hotărît: NU TREBUIE SĂ
FACEM ANTECAMERĂ la ușa nici
unui partid politic ci să lucrăm în fie-
care clipă și în toate direcțiile, pen-
tru ridicarea țării și neamului nos-
tru. Și când vom fi chemate la urnă,
vom trimite în „Sfatul Țării” pe acei
ce vor simți și lucra la fel cu noi.

Henrieta V. Gavrilăscu, avocat

NOEMBRE

Parcă n'a mai fost verdeață,
Pomiș sunt niște schelete,
Frigul crește pe 'ndelete
Și e vremea tot a ceață.

De prin curți răzbate tristul
Hârjiit de fierăstrău,
Ah! și-mi face-atât de rău
Tăetorul, melodistul!

Vetrele și-aprind luleaua
Și pe nări acum fumează
Iar copiii jubilează
Cau să umble iar cu steaua.

Zăvorăși și muși sunt stupiți,
Că nu-i floare prin poiene;
In curând cele troiene
Or să scoată 'n cale lupii.

Vite și motanu-âl roșu
După sobă tolănit,
Oum mai toarce necăjit
Că nu trage bine coșu!

Cui să cânte ciocărlia
Dacă nu e răsărit
Și nu vede îndrăgit
Cât de mare e câmpia?

Ah! și-i mult până 'n Aprie!
Adu-l Doamne mai curând!
Iarna asta, pe loc stând,
Imi scurtează ale zile.

Victor Bilciurescu

Insemnările unui trecător

Congresul presei, anunțat la Cluj, și în jurul căruia s'a scris și mult și inegal. — fiindcă nu s'a putut ține, — m'ra dovedit mai mult ca orice altă experiență, că cei mai meschini fricoși sunt aceia cari joacă roluri de tirani, fie ai camarazilor, fie ai opiniei publice.

Este o categorie de oameni, în fața cărora sunt complet dezarmat. Aceștia sunt economiștii. Ei știu totul, dar mai ales au o stăruință, convințătoare până la absurd, că ei pot să reformeze totul, negreșit bine. Drept, ori nu prea, vinovat sau aproape, cred că între economiștii noștri și vechii iluzionisti, pe cari istoria-i numește alhimiști, n'ri altă deosebire de oât de nume. Ca preocupări, ca priceperi, dar mai ales ca ingeniozitate sunt identici. Iertați-mă dacă nu vă dau nici un exemplu. Dar față de economiștii cari teoretizează asupra cotelor de scumpetea traiului, asupra permiselor, asupra taxelor vamale, contra-bandelor, etc., mă simt definitiv dezarmat. Prea știu multe și nu pot nimic.

Înainte de a spune: „la mulți ani”, în noaptea de anul nou, doamnă, sau domnule, gândiți-vă bine, dar mai ales sincer, dacă a doua zi veți spune că aveți cu un an mai mult.

OSCAR WILDE

CASA CURTEZANEI¹⁾

(Din „Bucățile de pus pe muzică”)

Petale de lotus

Pace nu se pomeneste sub soarele de miază-zi. — Ah! Pace este oare aceasta, în livezi, pe deasupra cărora, înconjurată de o lăună argintie, ca o frumoasă păstorită, luna trece rătăcitoare?

Regină a grădinilor cerului, în cari stelele, asemenea unor crini, albe și frumoase strălucesc prin ceata văzduhului înghețat, mai stai, oh! căci iată zorile zilei se revarsă.

O! mai stai, căci ziua pismuitoare își întinde lungi mâinile vrând să te prindă de picioare!

Dar ah! prea iute și-e pasul. Și știu, ah! că n'ai să te oprești.

Soarele se nădă dintr'o săritură spre a-și împlini drumul, o boare adie dulce deasupra pășunilor și livezilor; dar la apus mi se păru că văd înfățișarea unca fețe omenești.

Un pietrușel, pe muschiul drocilei, cânta slăvile primăverii și făcea boschetele înflorite să râsune de veselă zilei nou născute.

O ciocărlie porni speriată de pe pământul pe care-l călcam și pieri, cu privirile spre marea val albastru, vâdlul cel fără cusătură ce stă întins înaintea feții lui Dumnezeu.

* Vezi „Universul Literar” numărul precedent.

Traducerea acestor poeme ale lui Oscar Wilde e datorită d-lui M. Negru.

Deasupra capului meu, salcia-mi spunea încetisor că moartea nu-i decât o viață mai nouă și că prin zadarnice vorbe de vrajlă noi desonorăm pe morți.

Smulsei o cracă din copac, și flori de dracilă înmuiate de rouă, și le legai cu o ramură de răchită, și făcui din ea o coroană frumoasă la privit.

Dusei florile acolo unde odihnește El (frunze și flori calde de tot pe piatră). Cât de bucuros fusesi, să mă așez singur, până ce seara veni să se-astearnă pe ochii mei oboșiți.

Până ce nourii cei mișcători țesură o mantie de aur pe care Dumnezeu o va purta, — până ce, în valurile văzduhului împurpurat, pieri strălucitoarea corabie a soarelui...

Avea-voi oare bucurie pentru răstimpul zilei, și-mi voi lăsa inima înduioșată, până în adâncurile ei, de foșnetul capacului ori de cântecul pasării, sau de melancolia jocurilor vântului săgalnic?

Nu, nu! zadarnicele visuri de acest fel sunt partea unor suflete mai puțin adânci decât al meu. Simt că sunt pe jumătate divin, știu că sunt mare și puternic.

Știu că prin sfortare se'nalță din rădăcina lui orice copac al pădurii, că nimeni nu poate aduna fructe plătind pe marea cea stearpă.

Vorbiam într'o zi, cu un om politic, căruia-i argumentam, că democrația trece printr'o grea criză, fiindcă oamenii politici n'au voit, ori n'au putut să înțeleagă, că democrația e înainte de toate o concepție morală.

Și omul politic m'ra răspuns: este o profundă deosebire între politică și morală. Da, este. E că omului politic îi e îngăduit orice.

Trab.

Hrișca

de H. Ch. Andersen.

Adeseori, trecând după furtună pe lângă un lan de hrișcă, vei vedea că hrișca e înegrită și pârjolită. Se pare că a trecut o flacără peste lan. Țărâmul spune atunci: E arsă de trăsnet. — Dar pentru ce? — Voi spune aici ce m'ra povestit o vrabie; ea a aflat povestea dela o salcie bătrână, crescută lângă lanul de hrișcă. E o salcie mare, respectabilă, dar slută, bătrână, cu mijlocul spart în două; din spărtură se înalță fire de iarbă și ramuri de nuire. Salcia sta aplecată, iar crengile atârnavu la pământ ca niște plete lungi și verzi.

Pe toate lanurile dimprejur creșteau grâne, nu numai orz și seară, ci și ovăz, da, ovăz minunat, cu boabe mărante și galbene, cari păreau niște canari mici, înșirați pe o creangă.

Grânele erau frumoase și cu cât spicele erau mai bogate, cu atât firele lor se aplecau mai adânc, mai cu cernice și mai umile.

Era acolo însă și un lan cu hrișcă, tocmai în fața salciei. Hrișca nu se apleca, cum făceau celelalte grâne, ci se înalța drept în sus, mândră și trufașă.

— Sunt și eu cel puțin tot așa de bogată ca și spicul de seară, zise hrișca. Afară de asta sunt și mai frumoasă. Florile mele sunt frumoase ca florile mărunții. E o plăcere să te uiți la mine! Este oare cineva pe lume care ar putea să mă întrocă în frumusețe? Răspunde, salcie bătrână!

Salcia dădu din cap, parcă ar fi voit să zică: da, da, se înțelege!

Dar hrișca se înalța și mai mândră și mai semeată.

— Ce pom prost, zise ea. E așa de bătrân că îi crește iarbă în burtă.

Iată însă că veni o furtună. Toate

Suntem totdeauna gata...

Răspuns „Ungurii cari.. se deșteaptă“

Din Budapesta urii nevolnice și plină
De înjosiri abjecte, de spectrii, de ruină,
Un glas de cucuvaie, de moarte cobitoare
Vrea codrul să-l înfrice, vrea valea s'o 'nfioare,
Să nuși mai amintească acel ce ne robise,
Că sunt himere oarbe și năluciri de vise,
Să mai înjugi vre-odată națiunea românească
Când cerul vrea să-i dea coroană 'mpărătească.

Cu barțele oțelite muncim și zi noapte,
Tăcuți și plini de vraja atâtor scumpe șoapte.
Ca bradul dela munte și apele din vale,
Ni le strecoară'n suflet, acasă și pe cale,
Cu sânge-au scris eroii, murind aici, un nume,
Pe-acel-ce stoarce lacrimi, pe cel mai drag din lume
„Trăiască România!“... așa le fuse scrisa,
Și cerul n-a mărit-o din Nistru până la Tisa.

De ce vă roade chinul și demonul mândriei,
Că slava, care cerul a dat-o României
E umilința voastră, vecini cu ochi de țară
Și spuneți, că-i furată această scumpă țară?
Veniți, veniți pe sate, la hore și la trudă,
Haini, a căror trupuri la muncă nu asudă,
Și codrii vă vor spune și văile și crinii,
Că noi suntem de-acasă, iar voi sunteți străinii.

Pe umerele noastre o viață milenară
De temniți și de bice, urâtă și amară
Și voi ați dus-o'n bine, ați supt a noastră vlagă.
De noi ce amintire, ce suflet vă mai leagă?...
Când cerul sfarmă lanțul de fier al unei Nații
Și patru țări desparte, ca să unească frații,
Cu ruginiții pinteți zadarnic bateți roibii,
Vă răd copii'n strădă și, la răsăritii, orbii.

Fără-de-legea voastră, noi generoșii, iată
N'o răsunăm ca hunii, vă suntem ca un tată
Nu isgonim din țară pe cei cui ne fură.
Nici dăm la pușcărie pe cei ce ne înjură.
Dar, când vom vrea odată să fim la noi acasă,
Stăpânul care-și cerc, cu cinste, loc la masă,
Și prietenii vor pune pe pâinea noastră mâna:
I-o'm da din cas' afară și vor mușca țărâna...

Protoereu Alexandru Munteanu senator

florile de pe câmp își strânseseră frunzele și își aplecară căpșorul, pe când vijelia trecea peste ele. Numai hrișca stetea dreaptă și trufașă.

— Pleacă-ți capul, cum facem noi, ziseră florile.

— N'am nevoie, răspuse hrișca.

— Pleacă-ți capul ca și noi, căci ingerul furtunei vine în zbor, ziseră grânele. El are aripi cari se întind din nori până la pământ și-ți va frânge mijlocul înainte ca tu să fi avut timp de a-i cere îndurare.

— Dar eu nu vreau să mă plec, răspuse hrișca.

— Inchide-ți florile, pleacă-ți frunzele, zise bătrâna salcie. Nu ridică privirea în sus, când fulgerul sparge norii. Nici măcar oamenii nu îndrăznesc să se uite într'acolo, căci pe urma fulgerului se poate arunca o privire în cer și această priveliște le poate lua lumina ochilor. Cine știe ce ni s'ar întâmpla nouă, cari nu

suntem decât niște biete plante, mult mai neînsemnate.

— Mult mai însemnate? zise hrișca. Ei bine, tocmai de aceea vreau să mă uit drept în cer!

Și hrișca îngâmfată și trufașă făcu astfel. Fulgera de se părea că întregul universul e cuprins de flacări.

Furtuna trecu, iar florile și grânele, înviorate de ploae, se resfătau în aerul improspătat. Hrișca însă era pârljolită de trăsnet, care o prefăcuse în niște burueni veștede.

Bătrâna salcie își mișca crengile în adierea vântului, stropi mari picurau de pe frunzele ei verzi. Se părea că salcia plânge. Iar vrabiile o întrebă: De ce plângi când e așa de bine aci? Ia privește cum lucește soarele privește cum trec norii! Nu respiri și tu mirosul florilor și tufişurilor? De ce plângi, salcie bătrână?

Și salcia începu să povestească des-

pre trufia hrișcei, despre înălțarea ei și despre pedepșa meritată.

Eu, care vă spun această poveste, am auzit-o dela vrăbii, într'o seară, când le rugasem să-mi spună o poveste.

Tradus de V. Teconția

Nomai

— Roman lacustru după I. H. ROZNY

Suntem în vremea de demult... uitată: omul trăia în caverne și locuinți subterane; tânărul Egipt nu bolborosea încă hieroglifele sale; bestia umană era teribilă; elementul necunoscut, îngrozitor, fatal ca și meteorii, părea mânia, răzburarea și cruzimea ființelor nevăzute.

Pe lacul Sângelui exista atunci tribul fiilor Lupului: acest trib era puternic prin forța bărbaților și prin cruzimea lor: nu exista muștrare; virtutea era cu atât mai frumoasă cu cât era mai ucigătoare; certarea insultelor era o crimă, simpatia pentru străin o mituire, mila pentru cel învins nu era scoțită printre sentimente, fiindcă nu se curăța încă o pildă.

Familia exista: numai căpetenia era persoana socială: feciorii ca să se libereze părăseau locuința sau recurgeau la forța curaplită; fetele erau vândute și de atunci sclave fără nume, a căror pierdere nu trebuia să stârnească răzburare necum mânie; dar vânzările prin conflictul desfrăului și lăcomiei mărcău crimele.

Omul nu învățase încă dela pasări sărutarea; nu exista iubire, decât aceea ce în mod sălbatic și repede a ajuns în timp de atâtea milenii să perpetueze generațiile oamenilor.

Într'o dimineață de vară cu frunzele încă tinere, fetele lacului Sângelui se scaldau în apa limpede. Războinicii priviau de pe mal. Era obiceiul de a le scoate astfel la mezat. Această rasă era frumoasă. Se observa printre tinere forma ancestrală a divinetelor Helene și Iraniene cu bogăția minunată a părului.

Bărbații înarmați cu ciomege de stejar sau lănci cu vârf de silix își alegeau soțiile după putere, trupeșie și îndemânare la prădători. Apoi, chema pe aceea care se scaldă și cumpărătorul, încercându-i ceafa, umărul și șoldul, o lua ca pe o vită din circadă sau ca pe un tufan din munte.

Mai presus de toate era Nomai—fiica marelui șef al lacustrei. Războinicii admirau talia-i zveltă și dezvoltată, pieptul ei cu trăsături rotunde și vioiciunea mișcărilor.

Dar dulceața privirii, trăsăturile fine ale obrazilor ei, grația fermecătoare a surâsului, erau făcute pentru admirația celor cari nu trebuiau să se nască decât în secolele viitoare.

Surbătu de două ori distanța dela sat la țarm, apoi se ivi în picioare — cu soldurile acoperite de un văl — pe o insulă mică la umbra unui frasin... și șeful tribului o privia cu orgoliu, ca un războinic care și-a croit o secură de temut sau un arc cu bătae lungă. Alături de el era, Rochs, șeful tinerilor cari merg înainte în luptă și care păstra treizeci de cranii dușmane în coliba lui. Acoperit cu un păr roșu, talia-i era uriașă, mâna gata la omucidere grea ca un ciocan. Și când zări pe Nomai în picioare pe insulă, încetă negoțul cu șeful șefilor și strigă cu o voce puternică:

— Fie voia ta, Zam — fiul lui Wobr — tu vei avea chilimbarul, lăncile și pietrele cioplite cari înving poruirile ascunse.

La aceste cuvinte un războinic, care se apropia printre trestii, lăsă fratele în jos și pâlă. Ochiul lui nu se înteară nici cum de la Nomai.

Și singur printre toți acești sălbateci avea sentimentul grației micii figuri și a trăsăturilor armonioase: singur adora deosebita lumină a frumoșilor ochi ai fecioarei, surâsul în care se împreunau impresiile fugare și acela

gesturi fermecătoare care rennoiesc ritmul liniilor.

Nu era războinic stimat. Nu-l îmbăta crima și nici nu părea crud în războinare. Se confunda în meditațiune când fiii Lupului stimau lașitatea, prefăcătoria și rușinea. Numai preoții aveau dreptul să o facă, fiindcă ei îi îndemneau la amenințări, la sânge, la serbări brutale și cântece groaznice. Dar nu primiau în corpul lor oameni șireți, capabili să mențină prin răutate puterea inteligenții. Cunoșteau ei bine blândețea imposibilă și mila periculoasă; forța războinică nu ar fi luat-o nici de cură în seamă.

Amreli își cunoștea slăbiciunea. O înțelegea prin neliniște, tristețe și chiar rușine. Luptase împotriva acestora, fuase parte—din datorie—la serbările sămănătoare, încercase războinaria asupra dușmanilor sălbatici. Dar nu-i făcea plăcere decât viața de hoinar cu lucrări ingenioase și reflexiuni asupra tainelor ce învăluiesc viața omului. Și tăgăduia în sine multe lucruri pe care le afirmau preoții. Astfel, nu credea că trăsnetul e vocea Dumnezeului aerului, ci un foc pe care nouri i-ar fi prins pe munții vulcanici.

Credea de asemenea că zeii ar fi preferat carnea animalelor decât aceea a oamenilor și piatra de chilimbar în locul sângelui cald.

Mai credea că apa a fost făcută pe lumină, fiind că ea reproducea imaginea tuturor lucrurilor. În sfârșit, era convins că triburile lacustre nu se trag din lap, ci din amestecul ursului și al calului.

Nu mărturisea nimănui opiniile sale; știa că ar fi fost de înfață ucis dacă le da pe față, dar se simțea mândru că le-a conceput.

Iubea pe Nomaî și din acest amor nu cunoștea decât puterea. Nu știa că în sufletul lui creștea dăruirea de a fi și el iubit. I-ar fi părut mai neobișnuit decât toate celelalte senzații, ca: a pretinde să fie iubit de armele sale, de fructul cules la malul lacului, sau de focul ce-l aprindea pe vatra de piatră. Nu visa decât să cumpere pe fiica șefului sau să o ducă cu forța ori prin viclesug spre munții vecini.

Când auzi pe Rochs, hotărînd târgul cu Zam, se simți cuprins de spaimă și de mânie. Ura pe șeful tinerilor războinici, dar era singura-i și adevărata-i ură. Mai puțin puternic și nu tot atât de priceput în mânguirea suferinței, își exercita arcul că nu putea să evite un conflict cu crâncenul prieten.

Și dispăru din fața lui Rochs spre a evita o insultă prea crudă.

Între acestea Zam răspunse:

— Vreau și două cornuri cu icoane din răz-

boi și arcul tău cel mare de frasin. Rochs ezită, găsind fața prea scumpă, dar privind-o încă odată pe insula neagră răspunse:

— Fie!

Șeful lacustru puse bastonul de comandant pe umărul celui alt în semn că târgul era făcut; dar Nomaî, care zărise gestul, își exercita dreptul de fiică a șefului și strigă:

— Nu vreau să fiu a lui Rochs!

Astfel de refuzuri erau rare, înăseute de teama unei stăpân prea aspru și nu pentru un cuvânt neadmis de preferință la femei.

Zam și Rochs îi aruncară o privire sălbatecă de surpriză, dispreț și mânie.

Bătrânul șef păstrându-și calmul întrebă pe însoțitor:

— Consimți la o probă de înot?

La această încercare, tânăra fată primia zece cote înainte. Ea putea să întreață pe oricine, care n-ar fi atins această distanță pe spațiul cuprins între punctul unui mic promontoriu și extremitatea de răsărit a satului lacustru.

— Consimt! — zise disprețuitor Rochs.

Și fața lui trăda că nu ar uita niciodată o astfel de insultă.

Amreli merse spre promontoriu. Această faptă a Nomaî-ei îi umplu mai mult decât celelalte și-i umplea sufletul de o nespusă bucurie. Senzația deosebită pe care o încerca mai mult la femei îi deveni aproape de neînțeles. Urmărea cu privirea neclintită pe frumoasa tânără care se apropia de mal.

Se juca în unde ca o zeiță a lacului; umărul altu arunca parcă o rază de lună în apa limpede, când șuvițele de păr pluteau în urmă ca o algă mîmănată.

Ajunse la mal.

Cu o săritură sprintenă se ivi dintre trestii și veni înaintea lui Amreli.

Oprindu-se ca o cerboaică gata de fugă, întoarse spre el tineretea mândră a ochilor și chipului-ei. Acesta nu înțelese că ea-i cerea ajutor și că nu ar fi pretins niciodată proba de înot împotriva lui. Mai mult încă — dar ca o aprindere de neînvinș — avu impresia că el s'ar supune ca sclav Nomaî-ei, că ar trăda zeii, oamenii și că s'ar instrăina de apele copilăriei pentru ca ea să se odihnească în liniște la pieptul lui. Și din vechea dramă sălbatecă a cavernelor, din poezia desfrănată dar unică a fiilor Lupului, se plămădia în acest suflet o dramă psihologică de omenire superioară acelor vremuri, în cari dorința de a posedea o femeie a mărit dorința de a fi posedat de ea. Acesta-i leagănul timpurilor, unde lângă crima comisă pentru o femeie s'ar fi născut crima îngăduită femeii.

(Va urma)

Tradus de Mircea Bonifaciu Pittiș

DIN „LACRIMI”

Leliei

*E seara cea dintâi când fără tine
Și fără „noapte bună”... ochi 'nchid...
E seara cea dintâi când dormi
Ide-apururi
Sub cel mai nepătruns și negru zid!...*

*De-asupra gropii tale înflorită
Ard stele triste candele 'n tăcere...
In câmp, șoptesc cu mii de înțeleșuri
Atâtea vieți pitice..., eșemere...*

*Atâtea cruci veghează triste'n noapte
Și brațe rugătoare'n van întind...
In iarba care-și lăcrămează rouă
Duișii licurici lumini aprind...*

*Cu sufletul pustiu ca o Sahară
Și ars în cruda flacără a durerii
Mă rog — în fața bolții înstelate —
Să dormi ușor... în sferele tăcerii...*

Mihail Alexandrescu-Cristinești

Pentru cei cari nu mai sunt

*Anul Nou aduce fie-cărui speranța
că va fi mai bun de cât cel care a trecut.
Cel mai nenorocit se înveselește
și se mângâie cu gândul la buna primăvară,
când firea se va face mai blândă
și el se va putea bucura de lumina
și căldura soarelui frumoasei noastre
României, și mai frumoasă de când
s'a înfăptuit înfrățirea atât de dorită
între toate hotarele sale.*

*Pentru acei cari s'au jertfit, pentru eroii
noștri cari ne-au redat țara pierdută aproape,
— mai mare și mai glorioasă de cât era înainte,
— trebuie să avem cea mai pioasă amintire
și cea mai mare recunoștință memoriei lor.*

lase să izbucnească așa tineretea ei.

— Ia scama să nu mă scuți prea mult! — îi zise gânditoare mătușă-sa.

Louise se căi; se temea să nu pară puțin modestă și să merite o observație. După un sfert de ceas dela convorbirea aceasta, fata își luă floarea din păr și-și schimbă bluza decoltată, dar d-na de Gremilly nici nu băgă de seamă schimbarea aceasta. Nu mai vedea pe nepoata ei, de și-i vorbea, de și-i da ordin pe un ton de mai multă severitate, de mai multă autoritate.

Ziua se scurse înecat și greoaie. Din furtună se deslănti către seară și destinse puțin nervii atât nepoatei cât și mătușii. Ele se duseră să respire aerul purificat la extremitatea serei, la ușa deschisă care da în grădină. Tot timpul zilei amândouă femeile nu schimbă decât câte-va cuvinte și se despărțiră de vreme, mergând să se culce, sub acelaș pretext: oboseala din ajun.

A treia zi după bal și a doua după ziua aceasta furtunoasă și mută, Louise de Courlieu era tristă și d-na de Gremilly posomorâtă. Fata se întreba dacă va trebui să mai aștepte mult o altă serată ca aceea care-i dase prilejul să fie și ea cochetă, iar mătușă ei era într-o stare de nerăbdare care-i sugera presimțiri rele.

După dejun, Louise se instală ca de obicei, la lucrul ei de tapiserie. D-na de Gremilly se întinse într-un fotoliu în fața oglinzii a cărei masă era încărcată de flori și se încăpățână să nu-și ia ochii dela pendulă, numărându-i minutele și aprinzându-se pe măsură ce le vedea trecând.

Mamă și amantă

ROMAN DE LOUIS ULBACH

13

Astăzi s'au înjosit așa de mult cuvintele, în cât nimeni n'ar mai îndrăzni să aplice pe acelea de amantă și de amant unei perechi eroice și caste.

D-na de Gremilly simțea în seara aceea o iubire așa de desăvârșită, că nu-și mai amintea nici de slăbiciunile și nici de dorințele ei, închipuindu-și de bună seamă că până atunci nu dăduse nimic de la ea aceluia care ar fi putut pretinde tot.

O noapte de insomnie a urmat celei de veghe, dar cât de diferită de aceea pe care o petrecuse atunci la fereastră! Cât de mult se îngrijii de astă dată! Când târziu de tot se duse să se culce, făcu involuntar toate pregătirile unei prime nopți de nuntă, simțindu-și o virginitate de emoție pe care n'ar fi așteptat-o și care-i mințea rațiunea.

Soraul pe care-l căta, ca să afle o încăntătoare fantomă, nu goni de loc frigurile din trupul ei și când după acest scurt repaos, se trezi, era și mai doritoare și mai arzătoare.

Se căia că nu-i pretinsese lui Filip să vină s'o vadă înainte sau după vizita lui la ministru. De ce consimțise la ziua aceasta de absență?

Is. petrecu dimineața căutând un pretext ca să vestească pe Filip că pofteste să-l vadă. Dar simți atunci cât de mult îi trebuie unei femei din lumea bună ca să satisfacă convențiile

mondene! Invitația aceasta n'ar părea ciudată? Dar cui să pară ciudată? mai întâi nepoatei, acestui martor al intimității ei, pe care-l găsea supărător une ori și aproape odios în clipa aceasta.

Louise încurajată de bunăvoința quasi-maternă ce-i arăta mătușă-sa de câteva zile, bunăvoința pe care i-o manifestase așa de expresiv în ajun, se deșteptă a doua zi cu o nouă bună dispoziție.

Fără să schimbe nimic în îmbrăcămintea ei obișnuită, cu o bluză ceva mai decoltată, cu pieptenăra mai puțin resemnată, cu o floare cu un suris, cu un nimic, cu singura înmugurire a grației ei tineresti, d-na de Courlieu apăru, ca zorile de primăvară, în fața mătușii ei care se trezise abia pe la namiezi dar cu seninul unei zile de vară în ochi, în inimă, în toată ființa ei.

Când se aplecă pentru ca d-na de Gremilly s'o sărute după obiceiul banal și zilnic, aceasta îi zise cu oare-care îndoielă:

— Dacă nu mă 'nșel, Louise, ai început să devii cochetă?

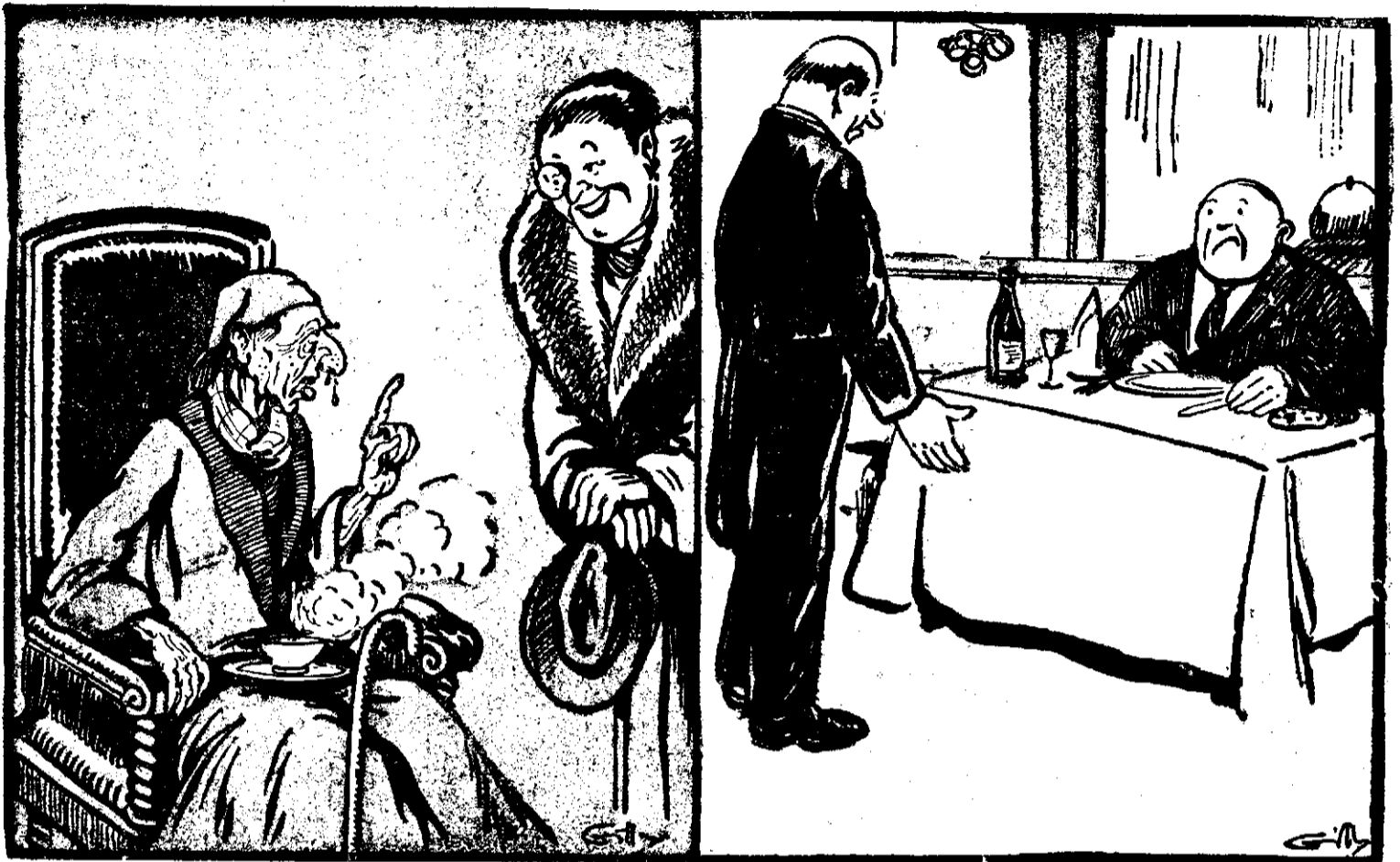
— Mă silesc să te ascult, mătușică.

Mătușă aruncă o privire involuntar bănuitoare asupra fetei și se întrebă întru ce ascunsă o asculta. D-na de Gremilly nu-i ceruse nici să se decolteze așa, nici să-și prindă floarea în păr, nici mai cu seamă să

Câteva hazuri

Un sfat prejos

Criza de apă

— Nevoate dragă, fii cumpătat dacă vrei să cunoști farmecul bătrâneței...

— Bine, chelner, de un ceas cer o sticlă de vichy!
— Ce să fac, domnu'ie, iar a oprit bestemații ăia apa...

Câte ora 3, i se aduse o scrisoare. Luând-o de pe tava pe care i-o întindea sluga, d-na de Gremilly tresări. Scrisoarea era de la Filip. Louise nu-i putea vedea adresa, dar o găsi după tresărirea mătușii și întopă o-dănc acul în canava.

D-na de Gremilly rupse repede plicul și dintr-o aruncătură de ochi citi biletul. Se ridică brusc, palidă, iar Louise printr-o mișcare inconștientă se ridică și ea.

— Plecat!, a plecat! — zise mătușica cu un fel de muget infrănat.

— Cine a plecat? — întrebă timid Louise, ducându-și mâna la inimă.

D-na de Gremilly stete la indoială, mototoi scrisoarea, scrâșni dinții de geaba, căci, simțindu-și gura în neputință să se stăpânească, fu nevoită s'o lase să se spovedească:

— Cine?... Filip, răspunse ea îndrăzneț, ca și cum până atunci nepoată-sa i-ar fi fost confidentă, ne mai temându-se de nimic înaintea neînfrănatei nevoi de a-și împărtăși mânia, durerea.

— Filip!... — îngână fata, care până în clipa aceasta nu-și permisesese nici-odată să-i zică altfel decât d. de Luzay.

— Ei da, Filip! — mai zise d-na de Gremilly, ridicând brațele de-asupra capului, pe cari le văză apoi să cadă iarăș zgomotos. Pleacă, fugă, lașul, fără să-și ia rămas bun; se duce la capătul lumii!

— Unde? — întrebă Louise de Courlieu, încurajată de increderea ce-i arătase mătușă-sa și înaintând spre el culege mai de aproape anunțurile.

D-na de Gremilly, pierzând ori-ce măsură, îl ținu scrisoarea.

Scrisoarea de altfel, era respectuoasă ca formă și nimic n'ar fi lăsat să se vadă într'în-sa amantul plicăsit care profită de libertatea ce i s'a dat, sau chipul în care amanta părăsirea era congediată.

Filip avea dela ministru însărcinări grabnice. Mulțumea d-nei de Gremilly pentru generozitatea ei intervenție pe lângă ministru, căci el îi datora onoarea de a munci pentru Franța. N'avnăsese decât timpul să se ducă să îmbrățișeze pe mama lui. Ducea cu el în suflet o amintire care-i va întări curajul și asigură că va fi înapoi peste câteva luni.

Toată rețerica unui om de gust care nu vrea nici să mintă, nici să desvăluie adevărul, era pusă la contribuție în această scrisoare de altfel ireproșabilă, dar care era în realitate un pumnal minunat lucrat. Dar te poți oare aștepta ca victima să laude ea însăși pumnalul care o lovește?

Nici o aluzie — repet — la trecut. Se simțea numai un adio grăbit și viitorul rămânea mut.

Louise isprăvi de citit o scrisoare în care printr-o stranie uitare, numele ei nu figura nici barem într'un post-scriptum banal cu o formulă de politețe. O femeie expertă s'ar fi fâlit poate cu această uitare, chiar într'o scrisoare de adio definitiv și absolut; ar fi văzut în aceasta miosotis-ul invizibil al unei amintiri delicate și caste. Dar Louise era la naivitatea primelor ei sentimente. Iși zicea că plecase fără să-și ia rămas bun dela ea, de și știa bine că n'ar fi îndrăznit să-i scrie fără

știerea mătușii ei. Pentru ea totul era sfârșit! Nici măcar un rând zvârlit la întâmplare, ca să aibă ce citi și reciti mereu!

Indignarea d-nei de Gremilly îndulcea durerea nepoatei sale. Femeia mondenă înțelegea mai bine decât fata: biletul acesta era un congediu, însemna despărțirea; Filip fugea de ea.

Scrisoarea căzu din mâinile cari nu îndrăzneau s'o mototolească sau s'o arunca. Hârtia, de astă dată grea, căzu între mătușă și nepoată. D-na de Gremilly o privi căzând, se miră că Louise nu se mișcă s'o ridice, se uită mai cu băgare de seamă la nepoată-sa, cu ochi așa de pătrunzători, încât Louise se cutremură. Ea vru să strige, îi fu teamă, își duse o mână la gură, iar cu cealaltă se sprijini de spatele unui fotoliu.

Desperarea aceasta, mai demnă decât a ei, dar de o potrivă de mare, fu o revelație instantanee pentru mătușă. Se repezi la nepoată-sa și, călcând în picioare scrisoarea, luă mâinile fetei pe cari le strânse cu putere.

— Ești mai palidă decât mine? ce va să zică asta?

Louise mișcă buzele, fără să emită un sunet.

— Îi iubești, nu e așa?

— Mătușică iartă-mă...

(Va urma)

VIZITATI
Cinema „VLAICU”

RULEAZA:

Filmele cele mai frumoase și instructive